

YÖNETMELİK

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından :

Ölçü ve Ölçü Aletlerinin Damgalanması veya Damga Yerine Belge Verilmesinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, Kanuna göre, ilk, periyodik ve stok muayeneleri yapılan ölçü ve ölçü aletlerinin damgalanmasının, damgalanmaya elverişli bulunmayanlara belge verilmesinin usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu yönetmelik, Kanun kapsamında bulunan ölçü ve ölçü aletlerinin damgalanmasını, damga yerine belge verilmesini veya damgalarının iptal edilmesini kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununun 13 üncü maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden;

Bakanlık ; Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Kanun; 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu'nu,

Merkez Teşkilatı ; Ölçüler ve Kalite Kontrol Genel Müdürlüğü Ölçüler ve Ayar İşlemleri Daire Başkanlığını,

Taşra Teşkilatı ; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İl Müdürlükleri bünyesindeki Ölçüler ve Ayar Şube Müdürlüklerini,

Ayar Memurluğu ; Grup Merkezi Belediye Ölçüler ve Ayar Memurluklarını; ifa eder.

İKİNCİ KISIM
Damgalar

Merkez Teşkilatı Damgası

Madde 5 - Merkez teşkilatı tarafından kullanılacak damgada, Kanunla belirlenen umumi ayar işaretinin üstünde, Ölçüler ve Ayar İşlemleri Daire Başkanlığının kısa yazılış şekli (ÖADE), işaretin altında ait olduğu senenin son iki rakamı, alt bölümde ise memur adedine göre A, B, C, gibi büyük harf bulunur. Bu tarife göre Merkez Teşkilatı damgaları Ek : 1,2,3,4 ve 5'te gösterildiği şekildedir .

Taşra Teşkilatı Damgası

Madde 6 - Taşra Teşkilatı tarafından kullanılacak damgada, Kanunla belirlenen umumi ayar işaretinin üstünde il kod numarası, işaretin altında ait olduğu yılın son iki rakamı, alt bölümde ise memur adedine göre, A,B, C gibi büyük harf bulunur. Bu tarife göre Taşra Teşkilatı damgaları Ek : 6, 7, 8 ve 9'da gösterildiği şekildedir.

Bakır Yakma Damga

Madde 7 - Demiryolu yük vagonlarının damgalanmasında kullanılan damgada, Kanunla belirlenen umumi ayar işaretinin üstünde, Ölçüler ve Ayar İşlemleri Daire Başkanlığının kısa yazılış şekli (ÖADB), işaretinin altında ait olduğu senenin son iki rakamı bulunur. Bu tarif göre söz konusu damga Ek : 10'da gösterildiği şekildedir.

Ayar Memurluğu Damgası

Madde 8 - Ayar Memurluğunca kullanılacak damgada D işareti bulunur. Bu işaretin içinde ait olduğu yılın son iki rakamı, işaretin kaidesinin altında ayar memurluğunun kuruluş sıra numarası, alt bölümde ise memur adedine göre A, B, C, gibi büyük harf bulunur. Bu tarife göre ayar memurluğu damgaları Ek: 11, 12, 13 ve 14'de gösterildiği şekildedir.

Damganın İptali

Madde 9 - Damgalanmış ölçü ve ölçü aletlerinin yapılacak muayenelerinde mevzuat hükümlerine uygun bulunmadığı takdirde damgası iptal edilerek kullanılmaktan men edilir.

Damgaların Yaptırılması

Madde 10 - Ölçüler ve Ayar Merkez ve Taşra Teşkilatı ile Ayar Memurluklarınca kullanılacak damgalar her yıl bedelleri Bakanlıkça ödenmek üzere ilgili kuruluşlara yaptırılır.

Damgalanma Mecburiyeti

Madde 11 - Kanun kapsamında bulunan ölçü ve ölçü aletlerinin kullanılabilmesi için damgalanmış olması şarttır.

Damganın Yenilenmesi

Madde 12 - Periyodik muayene müddetini doldurmamış ölçü ve ölçü aletlerinin, talep edilmesi halinde tekrar muayene edilerek damgası yenilenir.

Damga Yerine Belge Verilmesi

Madde 13 - Hassas ve miligram tartılar ile bilimum mekanik ve elektronik hassas terazilerin, şekil ayar ve hassasiyetlerinin bozulmamasını teminen, periyodik ve stok muayenelerinde doğru oldukları tespit olunanlara damga yerine geçmek üzere belge verilir. Bu belge muayenelerde ilgililere ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

Damga Teli

Madde 14 - Ölçü ve ölçü aletlerinin damgalama işlemlerinde, rutubete ve paslanmaya karşı dayanıklı sargılı tel, yeter kalınlıkta sağlam misina veya naylon ip kullanılmalıdır.

Damgaların Kullanılması ve Muhafazası

Madde 15 – (Resmi Gazete 12/06/2002 - 24783 ile değişiklik)

“Sert zeminlere tatbik olunacak vurma damgaların, vurulacak zeminde rahatlıkla okunacak şekilde iz bırakmasını temin için bu işleme elverişli çekiç kullanılması, sıkma damgaların ise sert zeminlere uygulanmaması, herhangi bir sebeple bozulan damgaların kullanılmaması gerekmektedir.

Damgalar her yıl başında birim amirleri tarafından Bakanlık merkez ve taşra teşkilatındaki ölçüler ve ayar memurları ile grup merkezi belediye ölçüler ve ayar memurlarına zimmetle teslim edilir. Damgalar yıl sonuna kadar ölçüler ve ayar memurlarının sorumluluğundadır.

Önceki yıla ait kullanılan damgalar Bakanlık merkez teşkilatında toplanarak iki yıl süre ile muhafaza edilir. Süre bitiminden sonra oluşturulacak bir komisyon tarafından eski damgalar imha edilir.”

Damga Yeri

Madde 16 - Sert maddelerden veya yüzü parçalanıp dağılabilecek maddelerden yapılmış olan ölçü ve ölçü aletlerinde damga için yer hazırlanmış olacaktır. Bu damga yerleri, eğer ölçü içine sokulmuş ise kurşun ve ayrılmayacak şekilde ölçüye bitişik olacaktır. Stok muayene sonunda damga periyodik muayene için hazırlanan damga yerine vurulacaktır.

Periyodik Muayene Damga Yeri

Madde 17 - Periyodik muayene sonunda vurulacak damgalar için en az 20 mm uzunluğunda damga yeri hazırlanmış olacaktır. Bu damga yerlerinin dolması halinde ise düzeltilerek yeniden hazırlattırılması gerekmektedir. Damga yeri damgayı bozmadan ve ayrılmayacak şekilde ölçüye bitişik olacaktır. Stok muayene sonunda damga periyodik muayene için hazırlanan damga yerine vurulacaktır.

Ölçülerin Damgalanma Tarzı

Madde 18 - Damga cam üzerine asitle aşındırma, ağaç, fildişi ve benzerleri üzerine yakma, basma veya vurma, madenler üzerine ise basma, vurma veya asitle aşındırma suretiyle yapılır.

Uzunluk Ölçülerinin Damgalanması

Madde 19 - Tek ve çok parçalı uzunluk ölçülerinde damga ilk taksimat çizgisinin yanına, çelik şerit metrelerde, taksimatın başlangıcına sabitleştirilen parça üzerine (umağa) vurulur.

Akıcı Maddeler Ölçülerinin Damgalanması

Madde 20 - Silme doldurulan akıcı madde ölçülerinde damga tesmiyenin üstüne, tesmiyeleri çizgi veya karşılıklı akıtma delikleri ile belirlenmiş ölçülerde, çizgi ve deliklerin altına vurulur. Cetvelle taksimatlandırılmış ölçülerde, cetvellerin sabitleştirilmesinden sonra sıkma damga ile damgalanır. Çizgi ile işaretlenen veya taksimatlandırılan cam ölçülerde damga, çizgi veya son taksimatın yanına aşındırmak suretiyle yapılır.

Şişelerin Damgalanma İşlemi

Madde 21 - İçinde ispirotolu ve diğer içkilerle akıcı maddeler satılan şişelerin imal edilmelerinden önce kalıpları damgalanır Her kalıp yenilenmesinde damga işlemi de tekrarlanır

Kuru Daneli Maddeler Ölçülerinin Damgalanması

Madde 22 - Kuru daneli maddeler ölçülerinde damga , tesmiyenin üstüne ve kenarın tam altına, çemberli ve pervazlı ölçüler de ise kenar çemberinin tam altına vurulur.

Demiryolu Yük ve Sarnıçlı Vagonları

Madde 23 - Kapalı, açık kenarlı, kafesli veya başka her türlü yük ve akıcı madde taşınan sarnıçlı vagonlarda damga, tesmiyelerinin üstüne, yanına veya altına vurulur.

Tartıların Damgalanması

Madde 24 - Ayar boşluklu adi ve hassas tartılarda damga, ayar tıpası üzerine, ayar boşluksuz tartılarda ise tartının üst yüzeyine vurulur.

Tartı Aletlerinin Damgalanması

Madde 25 - Hassas ve diğer terazilerde damga, kefe ve tartı kolu ile damga için özel olarak hazırlanmış yere veya tesmiye plakasındaki damga yerine,. baskül ve kantar gibi diğer tartı aletlerinde ise tartı kollarının en büyük taksimatlarının son çizgisinin yanına veya damga için hazırlanmış damga yerlerine yapılır.

Hububat Muayene Aletlerinin Damgalanması

Madde 26 - Hububat muayene aletlerinde damga, terazi koluna, tartı kefesine ve hacim ölçüsündeki tesmiyetin üstüne vurulur.

Areometrelerin Damgalanması

Madde 27 - Areometrelerde damga, areometrenin gövdesinin ortasına veya tesmiyeyi taşıyan kağıt şeridin üst tarafına yapılır.

Havagazı ve Doğalgaz Sayaçlarının Damgalanması

Madde 28 - Havagazı ve doğalgaz sayaçlarında damga, tanıtma plakalarında damga için hazırlanmış yere, ayrıca, iç tertibatına dokunulmayacak şekilde gerekli yerlerinden damgalanır.

Su Sayaçlarının Damgalanması,

Madde 29 - Su sayaçlarında damga, iç tertibatına dokunulmaması ve ayarının değiştirilmemesi için gerekli yerlerinden geçirilmiş tele takılan mühür kurşunu sıkılmak suretiyle yapılır.

Elektrik Sayaçları ile Akım ve Gerilim Ölçü Transformatörlerinin Damgalanması

Madde 30 - Elektrik sayaçları ile akım ve gerilim transformatörlerinde damga, iç tertibatında dokunulmaması ve ayarının değiştirilmemesi için gerekli yerlerinden geçirilmiş tele takılan mühür kurşunu sıkılmak suretiyle yapılır.

Akaryakıt sayaç ve Ölçeklerinin Damgalanması

Madde 31 - Akaryakıt sayaç ve ölçeklerinde damga iç tertibatına dokunulmaması ve ayarının değiştirilmemesi için gerekli yerlerinden geçirilmiş bulunan tele takılan mühür kurşunu sıkılmak veya vurma damga vurulmak suretiyle yapılır. Ayrıca, ayar düzeninden ayrı olarak silindir hacmi değiştirilmek suretiyle ayarına müdahale edilebilen sayaçlarda, silindir kapaklarının da damgalanarak muhafaza altına alınması lazımdır.

Taksimetre ve Naklimetrelerin Damgalanması

Madde 32 - Taksimetre ve Naklimetrelerde damga, iç tertibatına dokunulmaması ve ayarının değiştirilmemesi için gerekli yerlerinden geçirilmiş tele takılan mühür kurşunu sıkılmak suretiyle yapılır. Ayrıca, kilometre mili ile taksimetre arasında bağlantı yapılan yerde (sansör) damgalanır.

Periyodik Muayene Damgası :

Madde 33 - Ölçü ve ölçü aletlerinin periyodik muayene damgası, ilk muayene damgasının yanına yapılır. Ancak, hassas terazi, hububat muayene aleti ve tartıları ile 50 gramdan aşağı (50 gram dahil) adi tartılara periyodik muayene damgası yerine belge verilir.

Periyodik Muayeneleri Yapılmayan Ölçülerin Damgalanması

Madde 34 - İlk muayeneleri yapılarak damgalanan kırma ve çelik şerit metreler ile camdan ve benzeri maddelerden yapılmış ölçülerin periyodik muayeneleri ve damgaları yapılmaz.

Yer Değiştirme Halinde Damganın Geçerliliği

Madde 35 - Ülke içinde bir yerde muayene edilerek damgalanmış olan ve ayarı bulunduğu yere bağlı olmayan, ölçü ve ölçü aletlerinin başka bir yere nakledilmesi halinde, periyodik muayene zamanına kadar ayrıca muayene edilmesine ve damgalanmasına gerek yoktur.

DÖRDÜNCÜ KISIM
Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırma

Madde 36 - Ölçü ve ölçü aletlerinin damgalanması ve damga yerine belge verilmesine dair "Ölçüler Damga ve Damgalama talimatnamesi ", bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

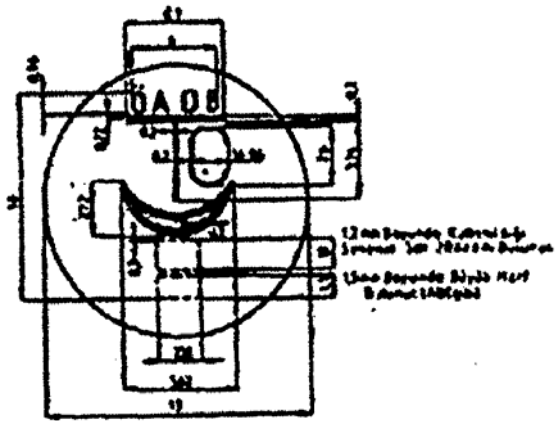
Madde 37 - Bu Yönetmelik hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 38 - Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

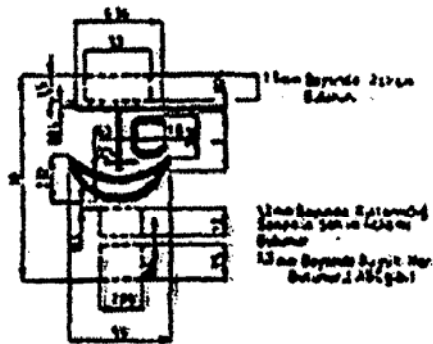

ŞEKİL 15
MEKKEZ TEŞHİSLERİ ÇAMGASI

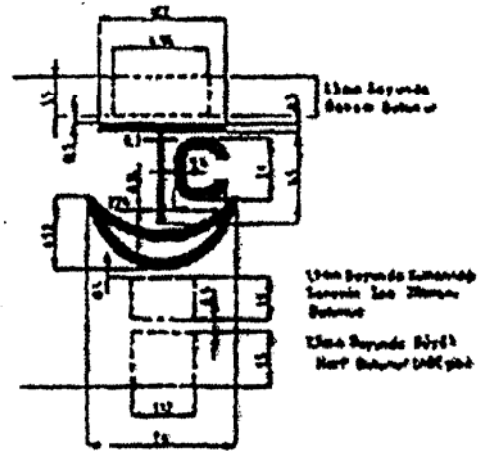
ÇİZİM: 8/7

ŞEKİL 17
TAJPA TEŞHİSLERİ ÇAMGASI

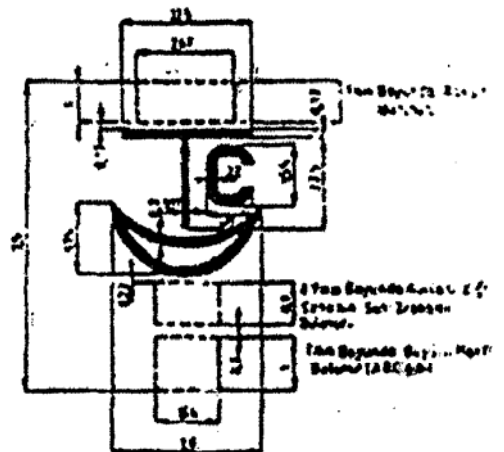
ÇİZİM: 9/7

ŞEKİL 16
TAJPA TEŞHİSLERİ ÇAMGASI

ÇİZİM: 10/7

ŞEKİL 18
TAJPA TEŞHİSLERİ ÇAMGASI

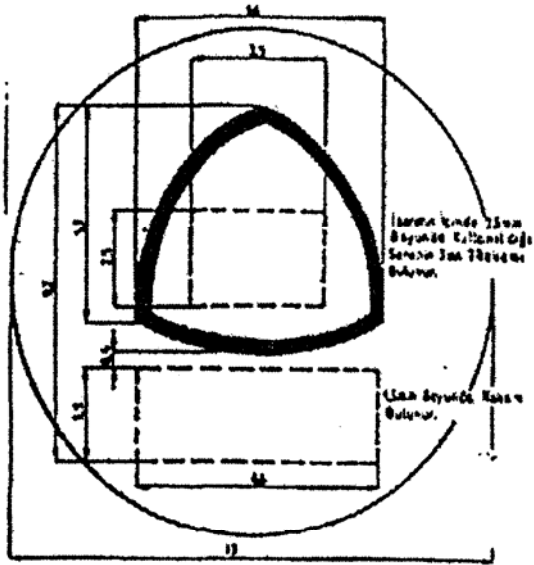

ÇİZİM: 10/7

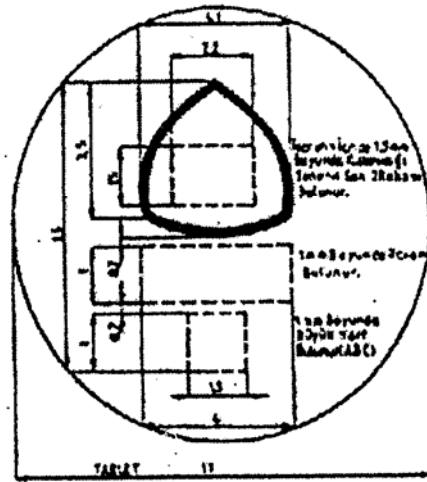

EK-3
AYAR MEMUHLUĞU DAMGASI

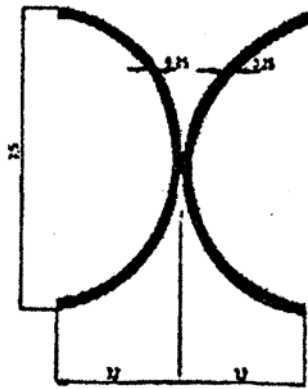
ÖLÇEK: 10/1

EK-14
AYAR MEMUHLUĞU DAMGASI

ÖLÇEK: 10/1

EK-15
IPTAL DAMGASI

ÖLÇEK: 10/1

IPTAL DAMGASI

ÖLÇEK: 10/1